

هزینه‌های تولید پسته در سال محصولی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

افزایش ۴۰ درصدی هزینه‌های تولید پسته

اما روش به کار رفته جهت تعیین هزینه تمام شده تولید، قابل نسخه‌برداری توسط باغداران برای سایر باغات پسته کشور می‌باشد. به این نکته نیز باید توجه کرد که در باغ نوعی مورد بررسی، متوسط برداشت ۱,۴۰۰ کیلوگرم در هکتار در نظر گرفته شده که بیشتر از میانگین برداشت کشوری است. برای باغاتی با میانگین برداشت کمتر از برداشت مذکور، احتمالاً هزینه تمام شده تولید پسته به مراتب بیشتر خواهد بود.

تهیه شده در کمیته باغبانی انجمن پسته ایران
کمیته باغبانی انجمن پسته ایران در پایان هر سال هزینه‌های تولید پسته را برآورد می‌کند. در گزارش حاضر سعی شده تا هزینه تمام شده تولید هر کیلوگرم پسته خشک ذره‌م برای یک باغ پسته مثمر نوعی در سال محصولی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ برآورد شود؛ باید توجه نمود که هزینه‌های تولید پسته برای این باغ خاص قطعاً قابل تعمیم به کلیه باغات پسته کشور نخواهد بود.

مشخصات عمومی باغی تأثیرگذار بر هزینه‌های تولید

اطلاعات درج شده در این بخش از جدول نمایانگر وضعیت عمومی باغ مورد بررسی است.

تاریخ	بهمن ۱۴۰۰	پیوند	احمد آقایی - اکبری	بافت خاک	لومی - رسی
کد باغدار	*****	فاصله رس	۷ متری	روش آبیاری	قطره‌ای
محل باغ	*****	سن باغ	۳۰ سال	کیفیت آب	کمی قلیایی و کمی شور
مساحت	*****	میانگین برداشت	۱۴۰۰ هکتار/ کیلوگرم	دوره آبیاری	۲۰ روز

ابتدا تعداد کارگر مورد استفاده برای انجام آن فعالیت در سطح یک هکتار را بر اساس نفر-روز در جدول درج کرده و سپس هزینه‌های متوسط کارگر مورد استفاده جهت هر فعالیت را در ستون مربوطه وارد می‌کنیم؛ با ضرب هزینه واحد در مقدار، کل هزینه کارگری جهت انجام فعالیت خاص محاسبه می‌شود. لازم به ذکر است، در صورتی که فعالیتی به صورت اجاره‌ای انجام شده، باید معادل نفر-روز کارگر به کار گرفته شده در جدول منظور گردد.

برای محاسبه اجرت روزانه با فرض پرداخت حداقل حقوق و مزایای ماهیانه ۴ میلیون تومان برای هر کارگر در سال ۱۴۰۰ خواهیم داشت:

میانگین سالیانه هزینه‌های جاری باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر

در این محاسبه هزینه‌های جاری باغبانی به سه دسته کلی تقسیم شده‌اند:

- کارگری؛

- مواد مصرفی و وسائل جایگزین؛

- اجاره ماشین آلات و خدمات.

فعالیت‌های هر دسته از دسته‌های فوق نیز زیر سه سرفصل باغبانی؛ کود و اصلاح خاک؛ و سم و روغن قرار گرفته‌اند.

در دسته هزینه‌های کارگری جهت تعیین هزینه هر فعالیت

(شامل ۱۲ ماه در سال + ۲ ماه عیدی و پاداش + ۱ ماه سنوات) × ۱۵ × ۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان

تومان ۲۲۵,۰۰۰ ~ (۲۲ روز تعطیل رسمی غیر جمعه - ۵۲ روز جمعه - ۲۴ روز مرخصی با حقوق - ۳۶۵ روز سال) ۲۶۷ روز

جدول هزینه‌های کارگری

عنوان	واحد	هزینه واحد (تومان)	مقدار	هزینه (تومان)
باغبانی	بیل زنی	نفر- روز	۱۰	۲,۲۵۰,۰۰۰
	هرس	نفر- روز	۲۰	۴,۵۰۰,۰۰۰
	علف کنی (وجین)	نفر- روز	۱۰	۲,۲۵۰,۰۰۰
	آبیاری	نفر- روز	۱۲	۲,۷۰۰,۰۰۰
	توکاری و پیوند	نفر- روز	۲	۴۵۰,۰۰۰
	جمع	نفر- روز	۵۴	۱۲,۱۵۰,۰۰۰
کود و اصلاح خاک	شیمیایی خاک	نفر- روز	۱	۲۲۵,۰۰۰
	محلول پاشی	نفر- روز	۶	۱,۳۵۰,۰۰۰
	حیوانی	نفر- روز	۴	۹۰۰,۰۰۰
	اصلاح خاک	نفر- روز	۴	۹۰۰,۰۰۰
	جمع	نفر- روز	۱۵	۳,۳۷۵,۰۰۰
سم و روغن	دفع آفات	نفر- روز	۱۵	۲۲۵,۰۰۰
	تله گذاری	نفر- روز		۲۲۵,۰۰۰
	علف کشی	نفر- روز		۲۲۵,۰۰۰
	قارچ کشی	نفر- روز		۲۲۵,۰۰۰
	دفع جانور مزاحم	نفر- روز		۲۲۵,۰۰۰
	روغن پاشی	نفر- روز		۲۲۵,۰۰۰
جمع	نفر- روز	۱۵	۳,۳۷۵,۰۰۰	
سایر				-
جمع				۱۸,۹۰۰,۰۰۰

در دسته هزینه‌های مواد مصرفی و وسایل جایگزین، هزینه هر فعالیت خاص از ضرب مقدار مصرف آن نهاده در هزینه واحد آن حاصل می‌شود. باید به این نکته توجه کرد که بخش عمده هزینه مواد مصرفی و وسایل جایگزین بر اساس هزینه‌های سال

۱۳۹۹ در محاسبات منظور شده‌است و افزایش هزینه نهاده‌های تولیدی در فصل رشد در محاسبات هزینه سال آینده منظور خواهد شد. نکته دیگر اینکه، هزینه‌های تعمیرات باغ و سیستم آبرسانی در زیر سرفصل باغبانی در این دسته منظور شده‌است.

جدول هزینه‌های مواد مصرفی و وسایل جایگزین

عنوان	واحد	هزینه واحد (تومان)	مقدار	هزینه (تومان)
باغبانی	نهال و پیوند	عدد	۲۵	۲۵۰,۰۰۰
	بیل و ...	عدد	۰.۲	۴۸,۰۰۰
	قیچی و اره و ...	عدد	۰.۱	۹۰,۰۰۰
	تعمیرات سیستم آبرسانی	متر	۱۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰
	جمع			۱,۵۸۸,۰۰۰
کود و اصلاح خاک	شیمیائی خاک	کیلو	۱,۱۲۵	۱۶,۸۷۵,۰۰۰
	محلول پاشی	لیتر	۲۳	۳,۶۸۰,۰۰۰
	حیوانی	کیلو	۳۰,۰۰۰	۲۰,۲۵۰,۰۰۰
	اصلاح خاک	کیلو	۳۰,۰۰۰	۹,۰۰۰,۰۰۰
	جمع			۴۹,۸۰۵,۰۰۰
سم و روغن	سموم دفع آفات	لیتر	۱۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
	تله	عدد	۱	۳۵,۰۰۰
	علف کش	لیتر	۲۰	۲,۶۰۰,۰۰۰
	قارچ کش	کیلو	۵	۱,۵۰۰,۰۰۰
	دفع جانور مزاحم		۱	۱۰۰,۰۰۰
	روغن، گوگرد و صابون	لیتر	۱۵۰	۱,۶۵۰,۰۰۰
	جمع			۷,۸۸۵,۰۰۰
سایر			-	
جمع			۵۹,۲۷۸,۰۰۰	

مواد مصرفی
و وسایل
جایگزین

جهت محاسبه هزینه ماشین‌آلات به‌کار رفته برای انجام هر فعالیت، مقدار ماشین-ساعت به‌کار رفته برای هر هکتار را در هزینه اجاره واحد ضرب می‌کنیم. در صورت استفاده باغدار از مشاور و یا انجام آزمایش‌های باغی، امکان درج هزینه‌های مربوطه پس از تقسیم بر مساحت باغ بر حسب هکتار در این بخش گنجانده شده است.

در دسته هزینه اجاره ماشین‌آلات و خدمات جهت اجتناب از محاسبه تأثیر هزینه‌های استهلاک، جاری و تعمیرات ماشین‌آلات، فرض شده که باغدار کلیه خدمات ماشینی مورد نیاز خود را به‌صورت اجاره‌ای تأمین می‌کند. با این فرض ساده ساز، دیگر نیازی به محاسبه هزینه استهلاک ماشین‌آلات خریداری شده توسط باغدار و یا هزینه‌های جاری راننده، سوخت، روغن، تعمیرات و ... نمی‌باشد.

جدول هزینه اجاره ماشین آلات و خدمات

عنوان	واحد	هزینه واحد (تومان)	مقدار	هزینه (تومان)
باغبانی	ماشین - ساعت	۱۵۰,۰۰۰	۲۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
	تیلر	۱۵۰,۰۰۰		
	ریپر	۱۵۰,۰۰۰		
	جمع	ماشین - ساعت	۲۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
کود و اصلاح خاک	شیمیائی خاک	۱۲۰,۰۰۰	۱۰	۱,۲۰۰,۰۰۰
	محلول پاشی	۱۲۰,۰۰۰		
	حیوانی	۱۲۰,۰۰۰	۱۵	۱,۸۰۰,۰۰۰
	اصلاح خاک	۱۲۰,۰۰۰		
	جمع	ماشین - ساعت	۲۵	۳,۰۰۰,۰۰۰
سم و روغن	سموم دفع آفات	۱۲۰,۰۰۰	۱۵	۱,۸۰۰,۰۰۰
	علف کش	۱۲۰,۰۰۰		
	قارچ کش	۱۲۰,۰۰۰		
	روغن پاشی	۱۲۰,۰۰۰	۱	۱۲۰,۰۰۰
	جمع	ماشین - ساعت	۱۶	۱,۹۲۰,۰۰۰
آزمایش و مشاوره	آب، برگ، خاک و سایر	عدد	۰/۱	۱۵۰,۰۰۰
	مشاوره			۲۰۰,۰۰۰
	جمع			۳۵۰,۰۰۰
جمع				۸,۲۷۰,۰۰۰

جدول جمع کل هزینه های جاری

عنوان	هزینه (تومان)
هزینه های کارگری	۱۸,۹۰۰,۰۰۰
مواد مصرفی و وسایل جایگزین	۵۹,۲۷۸,۰۰۰
اجاره ماشین آلات و خدمات	۸,۲۷۰,۰۰۰
جمع	۸۶,۴۴۸,۰۰۰

پسته مورد مطالعه حدود ۱۰,۰۰۰ مترمکعب آب مصرف می شود. نرخ خرید و فروش حجمی آب نیز در منطقه این باغ در سال محصولی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به طور متوسط از قرار ۵۰۰۰ تومان به ازاء هر مترمکعب بوده است. مدت استهلاک سرمایه باغ با فرض خرید باغ بارور ۲۰ ساله و بهره برداری یکنواخت تا ۵۰ سالگی، ۳۰ سال فرض شده است. بنابراین، با تقسیم ارزش هر هکتار از باغ مورد نظر بر ۳۰ سال، هزینه استهلاک سالیانه باغ مورد نظر محاسبه می شود. به همین ترتیب، مدت استهلاک سرمایه برای انبار، دیوار و ساختمان موجود در باغ ۲۰ سال و برای سیستم آبیاری شامل کانال، لوله، تجهیزات آبیاری تحت فشار و مشابه آن ۱۰ سال در نظر گرفته شده است.

میانگین سالیانه هزینه های سرمایه ای برای یک هکتار باغ پسته مثمر در این بخش از جدول هزینه ها، تأثیر سرمایه گذاری های اولیه جهت احداث یا خرید امکانات لازم به منظور تولید پسته توسط باغدار که معمولاً مدنظر باغداران قرار نمی گیرد، لحاظ شده است. مهمترین عامل سرمایه ای، تأمین منبع آب برای باغ پسته است. به دلیل نامشخص بودن عمر سفره آبی در منطقه مورد نظر و در نتیجه دشواری محاسبه استهلاک سرمایه خرید چاه، فرض بر خرید حجمی کل آب مورد نیاز باغ گذاشته شده است. با این فرض ساده ساز، دیگر نیازی به محاسبه هزینه استهلاک یا هزینه های جاری، تعمیرات و یا جابه جایی چاه نمی باشد. سالانه در هر هکتار از باغ

جدول میانگین سالیانه هزینه های سرمایه ای باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر (تومان)

عنوان	واحد	هزینه واحد (تومان)	مقدار	هزینه (تومان)
آب	متر مکعب	۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰
استهلاک	سی ساله مستقیم	۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۰/۰۳۳	۳۳,۰۰۰,۰۰۰
	بیست ساله مستقیم	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰/۰۵	۱۰۰,۰۰۰
	ده ساله مستقیم	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۰/۱	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
	سایر			-
	جمع			۴۳,۱۰۰,۰۰۰
کل سرمایه ای	جمع			۹۳,۱۰۰,۰۰۰

میانگین سالانه هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت کلیه هزینه‌هایی که تا اینجا بررسی شدند، هزینه‌های وابسته به مساحت باغ بودند. اما هزینه‌های بیمه سرمازدگی، برداشت، حمل، فرآوری، بیمه موجودی پسته در انبار و مدیریت به مقدار محصول سالیانه وابسته می‌باشند. به همین دلیل، هزینه‌های مذکور در یک جدول جدا و براساس هزینه انجام شده برای هر کیلو پسته خشک منظور شده‌اند.

جدول میانگین سالانه هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت (برای هر کیلوگرم پسته خشک)

عنوان	هزینه (تومان)
بیمه کشاورزی	۳,۰۰۰
نگهبانی، برداشت و حمل	۵,۷۵۰
فرآوری	۷,۵۰۰
بیمه آتش سوزی و سرقت	۲۵۰
مدیریت و دفتری	۱۰,۰۰۰
سایر	-
جمع	۲۶,۵۰۰

هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک برای محاسبه هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک از باغ مثمر مورد مطالعه، باید به نوعی هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای باغبانی که در واحد سطح محاسبه شده‌اند را با هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت جمع کرد. امکان انجام این خواسته، با تقسیم مجموع هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای باغبانی بر مقدار برداشت در واحد سطح (۱,۴۰۰ کیلو در هکتار) حاصل خواهد شد. با جمع هزینه بدست آمده از این عملیات با مجموع هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت، هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک حاصل خواهد شد.

جدول هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک

عنوان	هزینه (تومان)
جمع هزینه های جاری باغبانی برای هر کیلو پسته خشک	۶۱,۷۵۰
جمع هزینه استهلاک سرمایه گذاری های باغی برای هر کیلو پسته خشک	۶۶,۵۰۰
جمع هزینه های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک	۲۶,۵۰۰
هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک درهم	۱۵۴,۷۵۰

بر اساس این جدول، هزینه تولید هر کیلوگرم پسته در باغ مورد بررسی حدود ۱۵۵ هزار تومان بدست آمد و این عدد نشان می‌دهد که بر خلاف تصور عموم، چنانچه در محاسبات هزینه تولید، هزینه‌های سرمایه‌گذاری نیز مدنظر قرار گیرند، سود حاصله از باغداری پسته ناچیز خواهد بود. در خصوص عدد هزینه تولید پسته ذکر چند نکته

ضروری به نظر می‌رسد:

خواهند داشت. **دوم** اینکه، متأسفانه عدم محاسبه هزینه استهلاک سرمایه در وهله اول و انجام این محاسبات بر اساس ارزش روز در وهله دوم، اصولی هستند که نه تنها در باغات پسته ایران بلکه در اکثر فعالیت‌های اقتصادی در کشورمان مغفول مانده و جهت‌گیری صحیح اقتصادی و پایداری فعالیت‌های تولیدی را تهدید می‌کند.

اول اینکه همان‌طور که در ابتدای این نوشتار به آن اشاره شد متوسط برداشت در باغ مورد بررسی حدود ۱۴۰۰ کیلوگرم می‌باشد که عملکردی بیشتر از بسیاری از باغات فعال در بخش تولید پسته ایران است و باغات با عملکردهای پایین‌تر، در صورت محاسبه هزینه سرمایه‌گذاری، هزینه تولید به مراتب بیشتری نسبت به عدد ذکر شده

جدول مقایسه‌ای هزینه‌های سال زراعی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ نسبت به سال قبل

(کلیه هزینه‌ها به تومان می‌باشند)			
سرفصل هزینه	سال زراعی ۹۸-۹۹	سال زراعی ۹۹-۰۰	درصد افزایش
هزینه کارگری	۱۴,۲۸۰,۰۰۰	۱۸,۹۰۰,۰۰۰	٪۳۳
هزینه مواد مصرفی و وسائل جایگزین	۴۳,۷۵۰,۰۰۰	۵۹,۲۷۸,۰۰۰	٪۳۵
هزینه اجاره ماشین آلات و خدمات	۵,۵۳۰,۰۰۰	۸,۲۷۰,۰۰۰	٪۴۹
جمع هزینه های جاری باغداری در هر هکتار	۶۳,۵۶۰,۰۰۰	۸۶,۴۴۸,۰۰۰	٪۳۶
هزینه های سرمایه ای باغداری در هر هکتار	۶۷,۸۸۰,۰۰۰	۹۳,۱۰۰,۰۰۰	٪۳۷
جمع هزینه های باغداری در هر هکتار	۱۳۱,۴۴۰,۰۰۰	۱۷۹,۵۴۸,۰۰۰	٪۳۷
هزینه های باغداری به ازاء هر کیلو پسته خشک	۹۳,۸۸۸	۱۲۸,۲۵۰	٪۳۷
هزینه های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک	۱۶,۲۷۰	۲۶,۵۰۰	٪۶۳
هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک درهم	۱۱۰,۱۵۶	۱۵۴,۷۵۰	٪۴۰

بر اساس جدول فوق، هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک درهم نسبت به سال محصولی قبل حدود ۴۰ درصد افزایش را نشان می‌دهد.